

# Leiderschap De Gemeente

*'Eén is uw Meester en gij zijt allen broe-  
ders'*

# Leiderschap De Gemeente

*'Eén is uw Meester en gij zijt allen broe-  
ders'*

Joop Bakker

Copyright © 2000: Joop Bakker  
Auteur: Joop Bakker  
Omslag ontwerp: Willem Corsius

Eerste druk: december 2000

Uitgave:  
Vision Uitgeverij  
Postbus 70.077  
9704 AB Groningen  
Nederland

ISBN 90-75613-15-6  
NUGI 632

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.  
No part of this work may be reproduced in any form by print, photoprint, microfilm or any means without written permission of the publisher.

# Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	5
Woord vooraf	7
Inleiding: leiderschap in het geding	9
<b><i>Deel 1. De gemeente</i></b>	<b>19</b>
1. De strijd om de gemeente	21
2. Het ontstaan van de gemeente: een werk van de Geest	33
3. Gebouwd op het fundament	51
4. De gemeente: organisatie of organisme?	65
5. Het lichaam van Christus	79
6. De gemeente als 'Huis van God'	93
7. Visie op een bijbelse gemeente: een samenvatting	101
<b><i>Deel 2. Leiderschap in de gemeente</i></b>	<b>107</b>
8. Leiderschap in de gemeente: leiders of dienaars?	109
9. Leiders in de gemeente: ambten en bedieningen	115
10. Hoeders van de plaatselijke gemeente: de ambten	123
11. Tot opbouw van het lichaam: de bedieningen	133
12. De hoogste gaven	147
13. De plaats van de vrouw in het leiderschap	163
<b><i>Deel 3. Leiderschap in de praktijk</i></b>	<b>183</b>
14. Het aanstellen van leiders in de gemeente	185
15. De praktijk van het leiderschap	193
16. De persoon van de leider	201
17. Leiders en de gemeente: een wisselwerking	207
Slot	215
Literatuuropgave	219
Index	221

# Woord vooraf

*In berinnering aan Jannie,  
mijn levensgezellin, totdat de Heer haar thuisbaalde.  
De jaren van ons samenzijn waren een bron van inspiratie en motivatie.  
Ze was een zegen, zowel voor mij als voor ons gezin.*

Een bijbels georiënteerd concept voor een nieuwtestamentische gemeente! Zo zou je *Leiderschap & De Gemeente* kunnen karakteriseren. Dit boek is niet 'overnight' tot stand gekomen, maar is het resultaat van gedegen bijbelstudie in de afgelopen jaren. Een zoektocht die begonnen is vanuit onvrede met de bestaande praktijk in kerken en gemeenten.

De manier waarop gemeenten functioneren staat op veel plaatsen ter discussie. Vooral het leiderschap binnen de gemeente roept daarbij dikwijls vraagtekens op. Steeds vaker vragen mensen zich af of de manier waarop veel gemeenten georganiseerd zijn, wel zo bijbels is, met name als het gaat om de wijze waarop hun gemeente geleid wordt.

Aan de hand van het Nieuwe Testament ben ik een zoektocht begonnen naar wat de Bijbel over de gemeente leert. Hierbij heb ik getracht mijn vooringenomen standpunten los te laten en zo onbevangen mogelijk te kijken naar wat het Woord zegt. In de loop der jaren heb ik veel gelezen over wat anderen over dit onderwerp geschreven hebben, en geluisterd naar inspirerende prediking over dit onderwerp. Hoewel ik uitsluitend de Bijbel als richtsnoer heb genomen, bevestigden sommige opvattingen die ik hoorde of las mijn bevindingen en die heb ik dan ook hier en daar als ondersteuning meegenomen in mijn studie. Achterin dit boek heb ik een literatuuroverzicht opgenomen van boeken die mij geholpen hebben mijn inzicht te verdiepen of die van waarde zijn voor een verdere bestudering van dit onderwerp.

Bij het schrijven van dit boek heb ik mij laten leiden door het verlangen om alles wat van belang is voor een krachtige en bloeiende gemeente in de eindtijd duidelijk op een rij te krijgen. In navolging van de evangelist Lucas die aan de 'hoogedele Teofilus' een verantwoording geeft van de reden van het schrijven van zijn evangelie 'ben ook ik tot het besluit gekomen, na alles van meet aan nauwkeurig te hebben nagegaan, dit in geregelde orde voor u te boek te stellen' (Lucas 1:3).

Het eindresultaat van mijn arbeid is een totaalvisie op de gemeente én op de wijze van leiding geven aan de gemeente, waarbij ik ernaar gestreefd heb de lezer 'mee te nemen' in het proces, waar ik al zoekend, lezend, denkend en biddend doorheen gegaan ben. Daarmee hoop ik de lezer uit te dagen ook zelf tot bijbelse conclusies en toepassingen te komen.

Misschien is de bedoeling van het schrijven van dit boek nog het meest duidelijk te verwoorden met een opmerking van H. Richard Niebuhr die door Philip Yancey wordt geciteerd in zijn boek *Genade, wat een wonder!*: 'De grote christelijke omwentelingen komen niet tot stand door de ontdekking van iets wat tevoren niet bekend was. Ze vinden plaats als iemand datgene wat altijd al bekend was, op een radicale manier toepast.' Leiderschap is essentieel voor de gemeente. Dat staat buiten kijf. De praktijk heeft dat afdoende bewezen, zowel ten goede als ten kwade. Hóe dit leiden vorm moet krijgen is in deze tijd een punt van discussie. Met mijn conclusies en bevindingen wil ik niet alleen bouwstenen aanreiken voor een hernieuwd bijbels perspectief op de gemeente, maar ook aanmoedigen om nieuwe paden van bijbels gefundeerd leiderschap in te slaan. In de geest van de woorden van Jezus, Die zei: 'Eén is uw Meester en gij zijt allen broeders.'

Ten slotte, een boek schrijven is nooit het werk van een enkeling. Naast de inspiratiebronnen die ik noemde, zijn er mensen die op de een of andere wijze een bijdrage hebben geleverd of een stimulans zijn geweest. Ik wil Jaap bedanken voor zijn waardevolle adviezen, en Mieke voor de controle van het 'eindproduct'. Willem-Frans dank ik voor zijn enthousiast meeleven, en de uitgever dat hij dit project aangedurfd heeft. Mijn dank gaat vooral uit naar Djoekie, mijn lieve vrouw: de wijze waarop ze mij gesteund en bemoedigd heeft, kritisch met me meelas en mij de gelegenheid gaf om tijd vrij te maken voor dit project. Maar bovenal voor haar bijzondere en onvoorwaardelijke liefde.

Joop Bakker  
December 2000

## Leiderschap in het geding

### *Opschudding in de kerk*

Vanaf het begin van de jaren negentig werd de evangelische wereld opgeschrikt door berichten over bijzondere gebeurtenissen die plaatsvonden in samenkomsten onder leiding van tot op dat moment onbekende mannen als de Zuid-Afrikaan Rodney Howard-Browne en John Arnott, leider van de Airport Vineyard-gemeente in Toronto. Mensen vielen op de vloer als er voor hen gebeden werd, anderen barstten spontaan in hevige lachbuien uit en er waren getuigenissen van mensen die een dramatische verandering in hun leven hadden meegemaakt. Al deze dingen markeerden het begin van een vernieuwingsbeweging die grote opschudding binnen de gemeente van Jezus Christus veroorzaakte. Deze 'deining', die namen kreeg als *Toronto-beweging*, *Pensacola-opwekking* en '*nieuwe wijn*', had een zindering binnen de kerk tot gevolg, waar sommigen hevig van schrokken en anderen zich juist door aangetrokken voelden. En nog steeds gaat deze beweging door. Ze beperkt zich niet tot Toronto, Pensacola of, zoals recent, Latijns-Amerika. Telkens op andere plaatsen in de wereld duiken berichten op van onverklaarbare gebeurtenissen, grote aantallen bekeerlingen, 'transformaties' in steden of regio's en andere verschijnselen die een grote impact hebben op de gemeente en op de samenleving om haar heen.

Niet alleen van buitenaf zijn veranderingen waar te nemen, ook binnenin de gemeente gebeurt iets opzienbarends. De gelovigen worden overspoeld met nieuwe kennis en inzichten omtrent geestelijke strijd, effectieve voorbede, evangelisatiestrategieën en andere openbaringen over de invloed van de geestelijke wereld op de natuurlijke wereld. In zeer korte tijd wordt een generatie christenen geconfronteerd met een complete verandering in denken en uitingsvormen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat er vanaf het begin van alle opschudding 'geen gering verzet' tegen deze golf van vernieuwing is gerezen. Dikwijls vanuit zeer betrouwbare en godvrezende hoek. Snelle veranderingen en vernieuwingen maken men-

sen los van hun wortels en van het vertrouwde dat ze -soms na jaren zoeken- hebben gevonden. En zo'n 'razende wind' van vernieuwing maakt mensen onzeker en dwingt soms tot reacties, die vaak diepgaande tegenstellingen tussen voor- en tegenstanders van de 'vernieuwing' tot gevolg hebben.

### ***Crises in leiderschap***

Het was tegen die achtergrond dat ik enkele jaren geleden als oudste in mijn gemeente een studie maakte van leiderschap in de gemeente. De aanleiding vormde een conflict binnen de leiding van onze gemeente over de wijze waarop de gemeente geleid werd. De onenigheid dreigde uit te monden in een patstelling en naar het leek onverzoenlijke standpunten. Een voorstel om terug te keren naar de Bijbel en te onderzoeken wat hierin onderwezen werd vond daarom bijval en ik zette me aan deze taak. Het resultaat was verbazingwekkend. In plaats van bij te dragen aan een oplossing, bleek hetgeen ik ontdekt had in mijn studies juist het omgekeerde effect te bewerken. Binnen enkele maanden was het merendeel van de leiders opgestapt, terwijl de overigen de gemeente op de rails probeerden te houden.

De situatie waarin onze gemeente verkeerde, is niet uniek. Er zijn meer gemeenten die eenzelfde proces doormaken of juist achter zich hebben, waarbij in de meeste gevallen het leiderschap in het geding is. Soms leidt dit tot scheuring of splitsing van de gemeente, soms ook tot de aanstelling van een nieuw leiderschap. Met in alle gevallen als resultaat: diepe verwonding, pijn en een gevoel van afwijzing bij zowel gemeenteleden als leiders. En nog steeds lijken nieuwe gemeenten ten prooi te vallen aan problemen met en rond het leiderschap. Dat alles in een tijd waarin de gemeente bij uitstek een veilige plaats zou moeten zijn binnen een samenleving die gekenmerkt wordt door intimidatie, individualisme en godverlating.

### ***Wat is er aan de hand?***

Het lijkt alsof de kerk anno 2000 in al haar voegen staat te kraken. Traditionele kerken krijgen te maken met een dramatische terugloop in ledental, alle inspanningen om deze trend te stoppen ten spijt. De 'ont-

zuiling' van de maatschappij verloopt steeds sneller en de christelijke levensstijl dreigt naar de rand van de samenleving te worden verdrongen. Maar ook de wereldwijd groeiende evangelische bewegingen worden niet gespaard. Kerkleiders raken in schandalen verwickeld, inkomsten voor de zending lopen terug en op lokaal niveau komen gemeenten onder grote spanning te staan.

Wat is er eigenlijk aan de hand?

Is dit 'het begin van het einde'? Moeten we dit zien als de vervulling van de tekst uit Matteüs 24:22: 'en indien die dagen niet ingekort werden, zou geen vlees behouden worden'? Sommigen zien dit al 'profetisch' als het voorland van de christelijke gemeente: een marginale groepering die ternauwernood een behouden thuiskomst uit deze zondige wereld zal bereiken.

Of is hier juist sprake van een uitdaging aan de kerk? Een oproep om vastgeroeste patronen en opvattingen los te laten en 'je voet op het water te zetten'? Mensen die deze invalshoek omarmen wijzen dan op het schudden van de kerk als een 'werk van de Geest': voordat er iets nieuws kan ontstaan moet het oude voorbij zijn. En met deze (overigens bijbelse) redenering zien ze met spanning uit naar wat nog meer losgemaakt gaat worden.

Kortom, redenen te over om eens kritisch te kijken naar het 'waarom?' van deze crises. Om aan de hand van de Bijbel inzicht proberen te verkrijgen in het wezen van de kerk als 'lichaam van Christus' en het daarvoor noodzakelijk leiderschap. Om tenslotte visie te krijgen voor de toekomst van de gemeente en haar impact op de samenleving.

### ***Back to the basics?***

Door wat ik zag van de dagelijkse praktijk in veel gemeenten, alsmede door mijn speurtocht in de Bijbel, ben ik steeds meer het gewicht van leiderschap voor de gemeente gaan ontdekken, zowel ten goede als ten kwade. Maar ook raakte ik steeds meer doordrongen van de noodzaak de gemeente op een werkelijk bijbelse leest te schoeien. En zoals zo vaak gebeurt in dergelijke situaties, is de eerste aandrang om terug te grijpen naar het principe van 'back to the basics'. Ook ik ben daaraan niet ontkomen; dat wilde ik overigens ook niet. De geschiedenis immers leert dat als het 'ergens' fout gaat, het raadzaam kan zijn om terug te keren naar de situatie waar het allemaal begon en te proberen van daaruit tot herstel te komen.

Deze werkwijze herbergt echter ook valkuilen. Eén daarvan is het over het hoofd zien van het simpele gegeven dat de tijden sinds de aanvang veranderd zijn. En afhankelijk van de tijdspanne tussen de gebeurtenissen kunnen die veranderingen groot zijn. Voor de christelijke gemeente betekent dit inderdaad dat sinds de start van de eerste christengemeente zo'n tweeduizend jaar geleden het maatschappelijk leven ingrijpend veranderd is. Het hele 'netwerk' van communicatie, transport, bereikbaarheid, kennisoverdracht en omgangsvormen heeft, vergeleken met het begin van de jaartelling, een grondige metamorfose ondergaan. Het is dan te eenvoudig om terug te gaan naar de 'glorietijd' en de situatie van toen proberen te herstellen.

Toch zijn alle bijbelgetrouwe christenen het erover eens dat de God van de Bijbel niet veranderd is, evenmin als het evangelie dat in de Bijbel verkondigd wordt. De gebeurtenissen die de Bijbel beschrijft zijn niet slechts historisch, maar zijn heilsfeiten met een eeuwigheidswaarde. Zo is ook het ontstaan van de gemeente niet in de eerste plaats een tijd-gerelateerde gebeurtenis, maar een soeverein werk van de Heilige Geest op de tijd die God daarvoor rijp achtte. Op die manier bezien zijn de principes waarop de christelijke kerk gebouwd wordt, onveranderd en onveranderlijk. Zonder de culturele context van de gemeente in de wereld van die tijd te willen ontkennen, denk ik dat een herstel van de gemeente van Jezus in onze tijd, alleen kan plaatsvinden door ons te verdiepen in de principes die het fundament vormen van de eerste gemeente. In deze studie heb ik getracht deze te achterhalen en ze binnen de context van onze post-christelijke samenleving toe te passen op de gemeente van nu.

### ***Drie aandachtsgebieden***

In dit boek zullen we onze aandacht achtereenvolgens richten op:

1. Het concept van een nieuwtestamentische gemeente;
2. Het leiderschap in de gemeente;
3. De praktijk van het leiderschap.

Drie nauw verbonden aspecten van de gemeente die elkaar onderling sterk beïnvloeden.

Hoewel de titel van het boek anders doet vermoeden heb ik ervoor gekozen mij eerst te richten op een bijbels concept van de gemeente, om daarna in de twee volgende delen het leiderschap in de gemeente te behandelen. De omgekeerde volgorde in de titel is ingegeven door de impact die leiderschap (of juist een gebrek aan goed leiderschap!) op de gemeente heeft.

### ***Een gezond leiderschap in een gezonde gemeente***

Voor een goed begrip van een bijbels model van gemeenteleiding en de principes die hieraan ten grondslag liggen, dienen we eerst inzicht te krijgen in wat volgens bijbelse optiek een gezonde gemeente is. Het leek me van belang eerst dit 'fundament' te leggen, alvorens in de volgende delen het voor deze gemeente vereiste leiderschap te bespreken. De motivatie hiervoor ligt in de opvatting dat de gemeente er niet is voor de leiders (dit lijkt een 'open deur', toch vertoont de dagelijkse praktijk wel vaak dit beeld), maar dat God aan de gemeente leiders heeft gegeven: 'om de heiligen toe te rusten tot dienstbetoon, tot opbouw van het lichaam van Christus, totdat wij allen de eenheid des geloofs en der volle kennis van de Zoon Gods bereikt hebben, de mannelijke rijpheid, de maat van de wasdom der volheid van Christus.' (Efeziërs 4:12 en 13).

In zekere zin is er echter sprake van een 'kip-ei'-situatie, want leiders zijn voor een goed functioneren ook afhankelijk van de acceptatie door hun volgelingen. Om die reden roept de apostel Paulus, die als leider een voorbeeld voor velen was, de gemeente in Tessalonica op om 'hen, die onder u zich moeite getroosten, die u leiden in de Here en u terechtwijzen, te erkennen, en hen zeer hoog te schatten in liefde, om hun werk.' (1 Tessalonicenzen 5:12 en 13).

Leiders en gemeente vormen daarom een eenheid met een sterke onderlinge wisselwerking.

### ***Bijbels gefundeerd leiderschap***

Als we constateren dat het leiderschap van de gemeente ter discussie staat, gaat het daarbij niet om de vraag óf er leiderschap in de gemeente nodig is. Dat is zoets als de vraag voor de christen of er leven na de dood is. Het gegeven van het leiderschap binnen de gemeente is in brede kring

niet omstreden, wel echter de wijze waarop het leiderschap vorm heeft gekregen en uitgeoefend wordt. Het leiderschap van de kerk heeft zich in de loop der tijden geëvolueerd tot een soort tussenlaag tussen God en Zijn volk. Het heeft zich in steeds sterkere mate verwijderd van het oorspronkelijke doel: richting geven aan Gods volk en het te brengen aan de voeten van Jezus. Hoewel er op grond van kerkelijke achtergrond en tradities zichtbare verschillen bestaan tussen de denominaties, zijn die toch niet zo groot als je op het eerste gezicht zou vermoeden. Bijvoorbeeld, de vormgeving van het leiderschap in de pinksterbeweging vertoont een opvallende gelijkenis met de leiderschapstructuur binnen de Rooms-katholieke Kerk. Het zal duidelijk zijn, dat de gemiddelde pinkstergemeente dit niet als een compliment beschouwt, toch heeft de plaatselijke pastor (voorganger) van een pinksterkerk een status die vergelijkbaar is met die van de pastoor van een katholieke parochie; en niet slechts vanwege de overeenkomst in de naamgeving. Gods onverholven afkeer in het Oude Testament van de wens van het volk een 'koning' boven zich aan te stellen toont overduidelijk het onbijbelse en ongodelijke principe van zo'n door het volk gewenste middelaarfiguur aan.

Veel van de problemen die ontstaan in gemeenten, zijn dan ook het gevolg van onvoldoende inzicht in wat de Bijbel ons leert over het leiderschap in de gemeente. Dit heeft ertoe geleid dat leiderschap meer ingevuld wordt vanuit de wijze waarop dat in de denominatie waartoe men behoort gebruikelijk is, dan dat er serieuze studie vanuit de Bijbel naar is verricht. Een van de zegeningen van de vernieuwingsbeweging is dat ze vaststaande patronen losmaakt (dat is overigens kenmerkend voor een 'beweging') en dat er opnieuw inhoudelijk nagedacht wordt over geestelijke waarheden en praktijken, waarvan we al eeuwenlang wisten hoe ze 'horden'. Ook het leiderschap in de gemeente is een van die onderwerpen die in een nieuw licht worden gesteld. Daar zullen we ons in het tweede deel van dit boek mee bezig houden.

### ***Leiderschap en de gemeente: de praktijk***

We kunnen constateren dat er een sterke verwantschap bestaat tussen vorm en praktijk van leiderschap. De manier waarop het leiderschap in een gemeente vorm heeft gekregen bepaalt doorgaans de wijze waarop het wordt uitgeoefend. En de keuze voor een bepaald type leiderschap

heeft ook vérgaande gevolgen voor de ontwikkeling en de reikwijdte van een gemeente.

Bij velen is het inzicht gerezen dat het traditionele type leiderschap weliswaar een mate van stabiliteit biedt, maar in veel gevallen de organische groei van het 'lichaam' in de weg staat. Er worden onvoldoende gelovigen tot volwassenheid gebracht en te weinig nieuwe leiders getraind. En over het algemeen wordt er door de gemeenteleiding met argwaan gekeken naar niet 'van bovenaf' in gang gezette initiatieven. Het gevolg is dat kerkleiders het dikwijls overmatig druk hebben en de gemeente als lichaam van Christus, waarin alle leden werkzaam zouden moeten zijn, slechts zeer gebrekkig functioneert. En dat, terwijl God de gemeente een zo grote plaats en taak in Zijn verlossingsplan heeft toebedacht!

Hoewel de Kerk van Jezus Christus zich al langere tijd in een opmerkelijk transformatieproces bevindt, lijkt dit in grote lijnen aan het leiderschap voorbij te gaan. Ieder die weet heeft van de nauwe relatie tussen gemeente-zijn en gemeente-leiden zal beseffen dat zich hier op zijn minst iets eigenaardigs voordoet. Toch ligt de conclusie voor de hand dat een fundamentele verandering in het denken over de gemeente gelijk op zou moeten gaan met een verandering in het denken over het leiderschap in de gemeente. In het derde en laatste deel zullen we daarom nog enkele onderwerpen aan de orde stellen die te maken hebben met de praktijk van het leiding geven aan de gemeente. Omdat hierover door anderen al veel gezegd en geschreven is, zullen we ons beperken tot dat wat direct verband houdt met het bijbels leiderschap zoals in deel 2 uiteengezet.

### ***Enkele inleidende opmerkingen***

Allereerst is de vraag gerechtvaardigd waarom juist nu, aan de vooravond van Jezus' wederkomst op aarde, het leiderschap binnen de gemeente plotseling actueel lijkt te worden. Het antwoord hierop heeft vooral te maken met de positie van de gemeente van Jezus in de 'laatste dagen' in haar rol als 'wegbereider' voor de terugkeer van haar Koning. Zoals in deze studie zal blijken is het leiderschap van een gemeente in sterke mate bepalend voor de plaats die een gemeente in het eindtijds scenario inneemt. Een aangewezen tijd dus om na te denken over dit onderwerp.



De tweede opmerking betreft de signalering van een groeiende twijfel bij veel gelovigen ten aanzien van het traditionele leiderschapmodel: één voorganger als ‘primus inter pares’, geassisteerd door oudsten en diakenen, die de koers van de gemeente en de vorming van de gelovigen in sterke mate bepaalt. Deze figuur, in *het gewijde dagboek van Adrian Plass* (37<sup>3/4</sup>) een ‘soort baas van de kerk’ genoemd, moet veelal een ‘schaap met vijf poten’ zijn, waar door de gelovigen stevig tegen aan geleund (en gemopperd!) wordt. Opvallend is dat ook de Bijbel over vijf ‘poten’ spreekt als het gaat om de opbouw van de gemeente: de vijf bedieningen uit Efeziërs 4. Hieruit blijkt echter niet dat het om één alleskunner gaat. Integendeel, in de Bijbel is hier eerder sprake van een dubbel meervoud: niet alleen vijf verschillende bedieningen, maar ook nog meerdere van elk. In hoofdstuk 12 zullen we uitvoerig bij dit onderwerp stilstaan.

In de derde plaats zien we een nauwe relatie tussen het uitgeoefende leiderschap in de gemeente en de mondigheid van de gelovigen. Ik doel hier niet op een soort politieke mondigheid, waarbij iedereen over alles mee moet kunnen praten en beslissen. Het gaat eerder om een vorm van geestelijke volwassenheid waarbij de gelovigen in woord en daad steeds meer gelijkenis met Christus gaan vertonen. Het resultaat is er dan ook naar: ‘dan zijn wij niet meer *onmondig*’ (Efeziërs 4:14). De conclusie ligt voor de hand dat gemeenten met een goed functionerend bijbels leiderschapmodel minder last hebben van problemen als geringe betrokkenheid, gebrek aan toegewijde werkers, wereldsgezindheid en andere gemeentevernietigende symptomen. Een reden te meer ons te verdiepen in bijbels georiënteerd leiderschap.

Het is niet allemaal nieuw wat ik geschreven heb: er zijn gemeenten en geloofsgroepen waar veel van deze zaken goed functioneren. Ook is er al meer geschreven over dit onderwerp. Sommigen zullen misschien de wenkbrauwen fronsen bij bepaalde conclusies in dit boek. Eenvoudig omdat ze afwijken van de praktijk in onze gemeenten, waarvan dikwijls wordt aangenomen dat die bijbels juist is. Een voorbeeld daarvan vinden we terug in het zogenaamde ‘pastor-congregation’ model dat nader bezien helemaal niet zo bijbels is, maar in de praktijk veel voorkomt. Daar tegenover staat het model van een gemeente die functioneert als een

‘corporate body’, hetgeen in de praktijk maar weinig echt voor komt, maar wél bijbels is.

Ten slotte, het ter discussie stellen van het traditionele leiderschapmodel betekent niet automatisch een keuze voor een zwak of democratisch alternatief. Er zijn in de Bijbel genoeg voorbeelden te vinden van sterke en duidelijke leiders. Een model waarbij elk besluit de goedkeuring van de gemeente nodig heeft is evenmin bijbels als de ‘alleenheerschappij’ van sommige gemeenteliders. Een gemeente die wegbereider wil zijn voor de komst van de Here Jezus, kan niet langer om een duidelijk nieuwtestamenteel model van leiderschap heen. Een leiderschap dat gekarakteriseerd wordt door een combinatie van goddelijke kenmerken: zowel initiatief als zorg en verantwoordelijkheid, zowel duidelijkheid als vriendelijkheid, zowel kracht als kwetsbaarheid, zowel hulp bieden als hulp vragen en zowel eerbetoon als eerontvangst. Een dergelijk leiderschap, dat bovendien ingrediënten als kwalitatieve voeding, opwekken van nieuw leiderschap en een ruime visie op de ontwikkeling van het Koninkrijk van God nodig heeft, kan niet enkel het werk van één persoon zijn. Een verandering van het leiderschap naar een bijbels model is daarom onontbeerlijk.

En zoals het met veel veranderingen gaat: het vereist durf om bestaande wegen te verlaten en een nieuwe weg in te slaan. Een weg die er overigens al tweeduizend jaar ligt!

Dat zo’n nieuwe weg nodig is, wordt duidelijk als we ons realiseren dat er een harde strijd om de gemeente gaande is. De bijbelse oproep ‘bidt Jeruzalem vrede toe’ (Psalm 122:6) heeft in dit verband een dubbele betekenis: niet alleen het aardse Jeruzalem ligt onder vuur, ook het hemelse Jeruzalem, de bruid van Christus (Openbaring 21:9)!

**Deel 1**

# **De gemeente**

## De strijd om de gemeente

*‘En Ik zeg u, dat gij Petrus zijt, en op deze petra zal Ik mijn gemeente bouwen en de poorten van het dodenrijk zullen haar niet overweldigen.’*

*Matteüs 16:18*

De strijd is ontbrand! Een strijd op leven en dood.

Het gevecht om de gemeente dat in alle hevigheid woedt en waarvoor Jezus ons waarschuwde dat dit in de laatste dagen zou komen. ‘En dan zullen velen ten val komen en zij zullen *elkander* overleveren en *elkander* haten’, zegt Jezus in Matteüs 24:10. Hier spreekt Hij over gelovigen die elkaar ten val brengen en haten! Harde, ongelofelijke woorden. En toch waar, want geen woord dat onze Heer gesproken heeft zal voorbijgaan (Matteüs 24:35). In zijn boek *De laatste strijd* geeft Rick Joyner visioenen weer die hij heeft ontvangen. In een van die visioenen ziet hij tot zijn grote ontzetting hoe christenen worden aangevallen door demonen die gezeten zijn op de ruggen van andere christenen! De vraag dringt zich op: kan dit? Uit de woorden van Jezus blijkt dat dit kan en we hebben het door de eeuwen heen zien gebeuren tot op de dag van vandaag.

### ***De gemeente in de eindtijd als strijdtoneel***

Voor degenen die moeite hebben zo iets te kunnen geloven of te accepteren is het belangrijk te onderkennen dat de strijd die wij voeren niet een vleselijke strijd is, die we voeren met wapens die vleselijk zijn, ‘maar krachtig voor God tot het slechten van bolwerken’ (2 Korintiërs 10:4). Ook al is de uitwerking van de strijd om de gemeente op aarde zichtbaar, de strijd wordt gevoerd in de ‘hemelse gewesten’. De satan, Gods grote tegenstander maakt gebruik van christenen die verblind zijn door religiositeit, partijschappen of zonde om de gemeente als Gods bolwerk op aarde aan te vallen, binnen te dringen en te elimineren. Zijn doel is onveranderd. Nog steeds maakt hij gebruik van Gods eigen schepselen om de

Schepper Zelf te treffen. Dat was in het Paradijs zo en dat is nog altijd de tactiek. In de gelijkenis van de onrechtvaardige pachters in Matteüs 21 laat Jezus zien hoe de joodse leiders Gods dienstknechten hebben genegeerd, mishandeld en gedood, om ten slotte de hand aan de enige Zoon te slaan, de erfgenaam, waarvan de heer in de gelijkenis dacht: 'Mijn zoon zullen zij ontzien'. Maar ook hem ontzagen ze niet.

Tijdens Zijn leven op aarde had Jezus niet zozeer te lijden van de politieke machthebbers, maar vooral van de religieuze. Het waren de 'gelovigen' uit die tijd die Hem uiteindelijk door de 'wereld' lieten executeren. Je zou kunnen zeggen dat de ene zoon van God, Israël, de andere Zoon, Jezus, vermoordde. Evenals in het begin van de menselijke geschiedenis Kaïn Abel doodsliep. En in onze tijd is dat niet veranderd. Nog steeds brengen Gods 'zonen' elkaar om. De aanvallen op de gemeente komen niet slechts van buitenaf, maar ook van binnenuit. Fatsoenlijke gelovigen komen als vijanden tegenover elkaar te staan op grond van interpretatieverschillen, ongezeglijkheid of machtsmisbruik. En in veel gevallen speelt het leiderschap in de gemeente een rol, hetzij als 'slachtoffer', hetzij als 'dader'. Het wordt tijd dat de kinderen Gods gaan onderkennen welke macht achter dit alles zit.

De gemeente is door God ontworpen als plaats van waaruit Hij Zijn heerlijkheid en veelkleurigheid aan de mensen wil openbaren. Daar wil satan Hem treffen. Dat is het doel waarop satan zich gefocust heeft, waar omheen hij zijn legers samenbundelt in een laatste wanhopige poging om Gods plan met de mensheid te verijdelen. Ook hij weet dat de gemeente in de eindtijd een grote rol zal spelen bij het binnenhalen van de oogst, want: 'Mijn huis moet vol worden', zegt de Here Jezus in Lucas 14:23.

### ***Het dodenrijk***

Als Jezus in Matteüs 16 aan Petrus de verzekering geeft dat de 'poorten van het dodenrijk' de gemeente niet zullen overweldigen, zegt Hij dat met een bedoeling. In het Oude Testament was de dood het einde, als straf op de zondeval. Het dodenrijk was de plaats waar alle stervelingen onder het Oude Verbond uiteindelijk terecht kwamen en waaruit 'alleen God kan redden' (1 Samuël 2:6). In het Nieuwe Testament is er nog steeds sprake van een dodenrijk, *hades*, alleen in een andere betekenis dan vóór Jezus de dood overwon. Nu is het de plaats voor de godlozen en zondaars

(Lucas 16:23), als voorportaal voor het eeuwig oordeel. Ten slotte zullen ook de dood en het dodenrijk zelf geworpen worden in de 'poel des vuurs' (Openbaring 20:14).

Jezus spreekt in Matteüs 16 over het dodenrijk in de oudtestamentische betekenis. Nu, na Jezus' overwinning over de dood begint de eeuwigheid in de gemeente des Heren! Over hen heeft de dood geen macht meer (Openbaring 20:6). Zij dragen het getuigenis van Jezus en zijn als Zijn lichaam gevrijwaard van de 'tweede dood'.

Op nog een andere plaats in de Bijbel legt Jezus een verband tussen de gemeente, Zijn lichaam, en de dood en het dodenrijk. In het eerste hoofdstuk van het boek Openbaring beschrijft de apostel Johannes op het eiland Patmos een visioen waarin hij Jezus ziet staan 'temidden van zeven kandelaars'. Dit gezicht was zo indrukwekkend dat hij 'als dood voor zijn voeten viel'. Daarop raakt Jezus hem aan zodat hij weer sterk wordt en de boodschap kan ontvangen die Jezus wil geven aan de gemeente met betrekking tot de 'eindtijd'. De opdracht aan Johannes is duidelijk: 'Hetgeen gij ziet, schrijf dat in een boek en zend het aan de zeven gemeenten.' De dingen die Johannes te zien zal krijgen in zijn visioenen zijn echter zo groots en angstaanjagend dat de Heer het nodig vindt Zich vooraf aan Johannes te laten zien als de opgestane Heer die de 'dood en het dodenrijk' heeft overwonnen (Openbaring 1:12-19). Hij schijnt hier met deze indrukwekkende manifestatie te willen onderstrepen wat Hij jaren eerder aan de discipelen had verklaard: het dodenrijk zal de gemeente niet kunnen overweldigen. Deze grote, laatste vijand van God die zijn intrede kon doen dankzij de zondeval, heeft niet het laatste woord over Gods volk. Triomfantelijk klinkt dan ook aan het eind van het boek Openbaring 'en de dood zal niet meer zijn' (Openbaring 21:4)! Dit is de laatste vijand die overwonnen wordt. De belofte van God is dat de gemeente door hem niet verzwolgen kan worden. De gemeente is Zijn lichaam en ieder die deel heeft aan dit lichaam zal 'in eeuwigheid niet sterven' (Johannes 11:26). Binnen de veilige omheining van de gemeente zijn Gods kinderen gevrijwaard van de dood. Vandaar satans aandacht voor de gemeente.

## ***De strijd tegen Amalek***

Hoewel Jezus de belofte heeft gegeven dat de gemeente niet verslonden zal worden, is er zeker sprake van een strijd op leven en dood. Openbaring 20:4 verklaart onomwonden dat degenen die deel hebben aan de ‘eerste opstanding’ daarvoor hun leven hebben gelaten. En in feite is het hele boek Openbaring een verslag van de strijd die satan met God levert om de gemeente des Heren (zie Openbaring 12). De satan heeft de directe strijd met Jezus verloren toen Jezus Zichzelf als het Offerlam gegeven had en in een nieuw verheerlijkt lichaam opstond. Nu richt hij zijn pijlen op het volk van God, de gemeente die God ‘Zich verworven heeft door het bloed van Zijn eigene’ (Handelingen 20:28). Hij gebruikt daarbij de tactiek om gelovigen te isoleren van de kudde, zoals Amalek dat deed met de achterhoede van het volk Israël in de woestijn (Deuteronomium 25:17-19). God heeft daarom een strijd met Amalek van ‘geslacht tot geslacht’ en wil dat de herinnering aan Amalek geheel wordt uitgewist. Gods volk kreeg de opdracht om hiermee aan het werk te gaan op het moment dat God ze rust had gegeven. Wat een treffende gelijkenis met het volk van God onder het Nieuwe Verbond. God wil ons tot ‘Zijn rust’ in laten gaan (Hebreeën 4:11) om een krachtig volk te worden dat in Zijn kracht de boze overwint. Daarin mogen we niet halfhartig zijn, zoals koning Saul was en Gods toorn over zich haalde omdat hij niet alles van Amalek had uitgeroeid (1 Samuël 15:18 en 19). Evenals God het oudtestamentische volk van Amalek volledig wilde uitwissen, zal Gods vijand in de hemel en op aarde, de ‘grote Amalek’, volkomen vernietigd worden (Openbaring 20:7-10). Zolang het vonnis van God over deze vijand nog niet geheel ten uitvoer is gebracht, dient de gemeente op haar hoede te zijn voor deze Amalek en erop toe te zien dat ‘niemand verachttert van de genade Gods’ (Hebreeën 12:15). In zijn eerste brief waarschuwt Petrus dat ‘de duivel rondgaat als een brullende leeuw, zoekende wie hij zal verslinden’ (1 Petrus 5:8). De satan brengt alle krachten op de aarde en vanuit de hel in stelling in een poging de gemeente te vernietigen. Maar het zal hem niet gelukken, zoals Jezus beloofd heeft.

### ***Verdedigen of overwinnen?***

In zijn boek *Genade, wat een wonder!* werpt Philip Yancey in een geheel ander verband een verrassend nieuw licht op de uitspraak van Jezus over

de poorten van het dodenrijk. In zijn uitleg over de kracht van genade schrijft Yancey op een bepaald moment: ‘Elton Trueblood merkt op dat het beeld dat Jezus gebruikte om de bestemming van de gemeente te beschrijven – ‘de poorten van de hel’ – geen metafoor van verdediging maar van aanval is. Christenen bestormen de poorten en ze zullen de overhand krijgen.’ Feitelijk draait hij de denkwijze die wij gewoonlijk hanteren om: wij zijn niet in de verdediging, maar in de aanval! Veel van de acties van christenen zijn gericht op verdediging en overleving temidden van een vijandige wereld. Dat is ook het beeld dat de wereld van de kerk heeft: zij is overal tegen! De gemeente van Jezus is echter niet geroepen voor de verdediging (van bijvoorbeeld de goede zeden), maar voor de aanval op satans bolwerken. ‘Laat u niet overwinnen door het kwade,’ zegt Paulus in Romeinen 12:21, ‘maar overwin het kwade door het goede.’ In ditzelfde gedeelte laat hij de wapens zien die ons ter beschikking staan bij het binnendringen van de vijandelijke bolwerken: het hanteren van de principes van het Koninkrijk Gods. Wij vallen aan in de Naam van onze Overwinnaar en op de wijze zoals Hij ons heeft geleerd. Daarbij hebben we Zijn belofte, dat de poorten die de krachten van het kwaad bewaken, bij een aanval niet staande zullen blijven. In de laatste hoofdstukken van de Apocalyps zien we het Lam en Zijn vrijgekochten daarom ook als overwinnaars te voorschijn komen. Voordat het echter zover is, is er een strijd te voeren, waarbij hemel en aarde betrokken raken. Een strijd die weliswaar hevig is, maar waarvan de afloop vast staat.

### ***Daniël en Openbaring***

Er is een opvallende overeenkomst tussen de laatste hoofdstukken van het oudtestamentische boek *Daniël* en het nieuwtestamentische geschrift *De Openbaring van Johannes*. Beide zijn profetisch, verhalen over gebeurtenissen die voor een deel nog moeten plaatsvinden. Ze zijn ook in beide gevallen apocalyptisch van aard, dat wil zeggen, ze handelen over de eindtijd. In beide boeken wordt gesproken over de toekomst van Gods volk. Hoewel het te ver voert in dit bestek om deze boeken aan een nauwkeurige en vergelijkende studie te onderwerpen, is het goed ons te realiseren dat het in deze boeken om zowel Israël als de gemeente gaat. Beide zijn in een grote strijd verwickeld die niet alleen op aarde geleverd wordt, maar eerst en vooral in de hemel (zie Daniël 12:1; Openbaring 12:7). Via

Zijn dienstknechten ontvouwt de Heer langzamerhand het scenario voor Zijn volk. Krijgt Daniël nog het bevel om 'het boek te verzegelen tot de eindtijd' (Daniël 12:4), aan Johannes wordt juist de opdracht gegeven 'de woorden van dit boek niet te verzegelen, want de tijd is nabij' (Openbaring 22:10). Datgene wat God in Daniël begonnen is te verklaren aangaande de toekomst van Zijn volk, wordt in Openbaring stukje bij beetje duidelijk gemaakt. En Hij wil dat Zijn gemeente weet heeft van deze dingen. Vandaar de duidelijke toevoeging van Jezus: 'Ik, Jezus, heb mijn engel gezonden, om ulieden dit te betuigen voor de *gemeenten*.' (Openbaring 22:16). Een gemeente die als leger van God mee wil strijden in de eindfase van de geschiedenis van de mensheid zal daarom na bestudering van het boek Openbaring tot de conclusie komen dat ze verwickeld is in een grote, allesomvattende strijd. Waaraan ze mag deelnemen, maar waarin ze ook zal mogen delen in de glorieuze overwinning van het Lam!

### ***De zeven gemeenten***

Nu we weten dat satan zijn focus heeft gericht op de gemeente, verbaast het ons niet dat het boek Openbaring begint met brieven aan zeven gemeenten. Deze zeven die met name genoemd worden, waren bestaande gemeenten in Klein-Azië en waren aan Johannes als apostel over dat gebied bekend. Uiteraard waren er meer gemeenten in die regio in die tijd, toch worden deze zeven er speciaal uitgelicht. Behalve dat het om bestaande gemeenten gaat, kun je daarom ook zeggen dat ze symbolisch zijn voor de situatie waarin de gemeente zich door de tijd heen bevindt. Dit wordt duidelijk uit vers 19 van het eerste hoofdstuk van het boek, waar Jezus tot Johannes zegt: 'Schrijf op wat je gezien hebt, wat er *is* en wat hierna gebeuren zal.' Met andere woorden naast visioenen over wat er in de loop der tijden allemaal zal gebeuren, wordt ook een beschrijving van de bestaande situatie gegeven. En die begint met een schets van zeven gemeenten.

Over dit onderwerp is veel gezegd en geschreven. Sommigen menen dat het hier om verschillende stadia gaat in de ontwikkeling van de gemeente in de loop der tijden. De ontwikkelingsgang zou dan eindigen met de 'Laodicea-gemeente': lauw, krachteloos en ver verwijderd van Gods bedoeling met Zijn kerk. Deze opvatting strookt niet met Matteüs 24:14,

waarin Jezus aangeeft, dat dit evangelie van het Koninkrijk in de gehele wereld gepredikt zal worden tot een getuigenis voor *alle* volken. Ook de *parabel van de verontschuldigen* (Lucas 14:15-24) predikt een andere boodschap. Er is weliswaar sprake van een lauwe gemeente die allerlei uitvluchten bedenkt, maar ook van een grote oogst die wordt binnengehaald, want de Heer wil Zijn huis vol hebben met een 'schare die niemand tellen kan' (Openbaring 7:9). Een schare die afkomstig is uit de 'straten en stegen der stad', uit 'alle volk en stammen en natiën en talen'.

### ***De gemeente van alle tijden?***

Het is daarom veel aannemelijker dat deze schetsen van de gemeente voor alle tijden gelden en kennelijk naast elkaar kunnen bestaan. Er zijn en waren gemeenten met de karakteristiek van de gemeente te Efeze: een gemeente die zijn eerste liefde verzaakt heeft. Maar ook zijn er door de tijden heen gemeenten geweest met weliswaar 'kleine kracht', die echter Zijn woord bewaard hebben en Zijn Naam niet verloochend, zoals de gemeente van Filadelfia wordt beschreven. Misschien dat daarom aan het eind van elke brief geschreven staat: 'Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeenten zegt'. Hier wordt gesproken in het meervoud: de boodschap is niet alleen voor een bepaalde gemeente in een bepaalde tijd, maar voor de gemeenten!

In deze tijd neemt de strijd om de gemeente meer en meer toe, omdat de duivel weet dat hij weinig tijd heeft (Openbaring 12:12). Hij zal daarom alle registers opentrekken om de uitverkorenen te verleiden. Dat wetende moet de gemeente de waarschuwingen die de Heer haar zowel aan het begin van het boek Openbaring als aan het eind (22:10-21) geeft serieus nemen. Het is nu niet meer de tijd om achterover te leunen en ons te koesteren in onze successen, zoals weleer de gemeente te Laodicea. Het is tijd voor zelfonderzoek. Voor vragen als: staan wij nog steeds in het brandpunt van Gods wil? Zijn we bezig met de 'Grote Opdracht' of hebben we onze 'eerste liefde' verzaakt? 'Wees dan ijverig en bekeer u', zegt de Heer tegen de gemeente in Openbaring 3:19.



## ***De engel der gemeente***

Een enkel woord willen we in dit verband wijden aan de mysterieuze figuur die in Openbaring 2 en 3 de *engel der gemeente* wordt genoemd. De bekende Engelse bijbelleraar David Pawson rekent in een bijbelstudieserie over Openbaring af met een oude en soms hardnekkige opvatting dat met deze engel de voorganger van de gemeente wordt bedoeld. In de Bijbel blijkt nergens anders deze omschrijving voor de voorganger gegeven te worden. Volgens Pawson is het waarschijnlijker dat het hier over een echte engel gaat die een verantwoording draagt als boodschapper voor een of meerdere gemeenten. Zoals de Bijbel ook spreekt over 'vorsten' van bepaalde gebieden, als bijvoorbeeld de 'vorst der Perzen' (Daniël 10:20). Op veel plaatsen in het Nieuwe Testament komt het Griekse woord voor engel, *aggelos*, nagenoeg altijd voor in de betekenis van 'engel', als een bovennatuurlijk wezen. Er is om die reden dan ook geen aanleiding om aan te nemen dat met de *engel der gemeente* een mens van vlees en bloed bedoeld zou zijn. Slechts op enkele plaatsen wordt ditzelfde woord gebruikt in een duidelijke verwijzing naar mensen. In Lucas 9:52 zendt Jezus boden (*aggelos*) voor Zich uit met een speciale opdracht. En in Galaten 4:14 prijst Paulus de gemeente omdat zij hem ontvangen heeft, als een 'bode Gods, als Christus Jezus'. Het is duidelijk dat Paulus zich hier niet met Jezus Zelf wil vergelijken. Hij benadrukt slechts de bijzondere status waarmee hij als afgezant van Christus door de gemeente ontvangen werd. De apostel Jakobus gebruikt ook dit Griekse woord als hij in zijn brief spreekt over de 'boodschappers' (de twee verspieters) van Israël (Jakobus 2:25). Opmerkelijk in al deze voorbeelden is dat het hier gaat om mensen met een specifieke last: ze moesten een duidelijke opdracht uitvoeren.

De zeven 'engelen der gemeente' uit Openbaring moeten daarom gezien worden als boodschappers, als wezens met een speciale missie. In het eerste hoofdstuk van het boek worden ze voorgesteld als 'zeven sterren in Zijn rechterhand'. Dit benadrukt hun uitzonderlijke en speciale status: aan hen is de zorg toevertrouwd om de belangrijke boodschap van Jezus aan de gemeente over te brengen. Een boodschap met eeuwigheidsbetekenis voor de kerk van alle tijden en op alle plaatsen. Om deze bijzondere figuren te 'transformeren' tot de plaatselijke leider van de gemeente, lijkt niet voor de hand liggend en is bovendien in strijd met de status die Jezus aan leiders toekent, namelijk die van dienaar en niet die van een

schitterende ster. Wat dan wel de betekenis van de engel der gemeente moet zijn, is vooral een kwestie van speculatie. Het feit dat satan ooit de 'morgenster' genoemd werd die boven de 'sterren Gods' wilde uitstijgen (Jesaja 14:12 en 13), maakt het aannemelijk dat met deze 'zeven sterren' ook daadwerkelijk engelen bedoeld zijn, met de speciale opdracht te zorgen dat de boodschap bij de gemeenten terecht zou komen. De uitdrukking *engel der gemeente* hier van toepassing te verklaren op de leider van de gemeente lijkt daarom op inlegkunde, ontstaan in een tijd dat het geloof in de realiteit van engelen tanende was. Hoewel er opnieuw aandacht is ontstaan voor de plaats en de rol van engelen in de geestelijke wereld, kunnen we daar in dit verband niet verder op ingaan.

## ***Het nieuwe Jeruzalem***

Bij de bestudering van het boek Openbaring en de plaats van de gemeente daarin, valt op dat dit bijbelboek begint met de gemeente en er ook mee eindigt, als we de *aanbief* en het *slot* van het boek buiten beschouwing laten. In Openbaring 21:2 ziet Johannes in zijn visioen op Patmos het nieuwe Jeruzalem, de heilige stad, 'nederdalende uit de hemel, van God'. John Hosier, een bijbelleraar in Engeland die zich verdiept heeft in de eschatologie, maakt in een studie over Openbaring duidelijk dat er in de laatste hoofdstukken van dit boek sprake is van twee steden en twee vrouwen. Allereerst is dat 'de grote stad Babylon' (Openbaring 18:2) en 'de grote hoer' op wier voorhoofd de naam Babylon staat geschreven (Openbaring 17:5 en 18). Aan de andere kant zien we het nieuwe Jeruzalem, dat 'de bruid, de vrouw des Lams' wordt genoemd (Openbaring 21:9).

Na de val van Babylon, de representant van de wereldse macht, gedomineerd en geperverteerd door satan, en na de oordelen Gods wordt het nieuwe Jeruzalem in Openbaring ten tonele gevoerd. Uit de context wordt duidelijk dat deze stad en de 'bruid van Christus' synoniem zijn en staan voor de gemeente van Jezus Christus (zie Openbaring 19:7 en 8). De gemeente die door God gebouwd wordt en Jezus bij Zijn wederkomst tegemoet zal gaan in de lucht (zie 1 Tessalonicenzen 4:17), zal uiteindelijk nadat God een nieuwe hemel en een nieuwe aarde tot stand heeft gebracht neerdalen vanuit de hemel op de nieuwe aarde, waar 'zij als koningen zullen heersen tot in alle eeuwigheden' (Openbaring 22:5). Uit

de maten van deze stad, zoals beschreven in Openbaring 21 blijkt dat ze de afmeting en de vorm van een kubus heeft. Volgens Hosier duidt dit op de enorme grootsheid van de gemeente die door deze stad wordt verbeeld. 'Een schare die niemand tellen kan, uit alle volk en stammen en natiën en talen', blijkens de beschrijving uit Openbaring 7:9.

### ***De gemeente: de stad Gods***

In Zijn onderwijs over de plaats van de discipelen in de wereld, spreekt Jezus over 'een stad die op een berg ligt' (Matteüs 5:14). Van oudsher was de stad een plaats die beschutting bood, maar ook een plaats waar de zonde welig kon tieren, als we kijken naar Sodom en Gomorra. Daarom is het niet voor niets dat in Openbaring twee grote tegenover elkaar staande steden worden genoemd.

De stad van God, de plaats waar Hij Zijn heerlijkheid openbaart, is de gemeente. De veilige plaats, waar 'niets onreins binnen zal komen, maar alleen zij, die geschreven zijn in het boek des levens van het Lam' (Openbaring 21:27). In die stad woont God Zelf: 'Zie, de tent van God is bij de mensen en Hij zal bij hen wonen... Een tempel zag ik in haar niet', schrijft Johannes dan, 'want de Here God, de Almachtige, is haar tempel, en het Lam.' (Openbaring 21:3 en 22). In deze volmaakte beschrijving van de gemeente als woonplaats van God is geen zon of maan meer nodig; daar is geen rouw meer, ziekte of dood, want God heeft 'alle dingen nieuw' gemaakt.

Zoals we later in dit boek ook zullen zien toont het Nieuwe Testament de gemeente als de plaats waar God Zijn heerlijkheid openbaart, zoals vroeger in de tempel. Door middel van de gemeente biedt God Zijn heil aan alle volken aan, naar het woord van de profeet Joël: 'Want op de berg Sion en te Jeruzalem zal ontkoming zijn' (Joël 2:32). Hoewel de gemeente nog niet haar volmaakte status als bruid heeft bereikt, straalt zij nu al de kenmerken uit van haar Heer en zal zij dat steeds meer gaan doen, naarmate de 'dag nadert'.

Naar de woorden van Jezus zal de gemeente als een stralende bruid voor Christus als overwinnaar uit de laatste strijd te voorschijn komen. En evenals in de brieven aan de gemeenten geldt ook hier: 'wie overwint zal deze dingen beërven' (Openbaring 21:7). Deze beelden geven geen aanleiding de gemeente te beschouwen als een aflopende zaak, die 'als door

vuur heen' behouden wordt. Hier gaat het over een bruid die zich getooid heeft met 'smetteloos fijn linnen' en die de 'heerlijkheid Gods' heeft. Niet satan heeft overwonnen, niet de dood en het dodenrijk! Zij zijn alle geworpen in de 'poel des vuurs'. De poorten van het dodenrijk hebben de gemeente niet kunnen overweldigen. Zij zal als bruid van Christus 'voor altijd met de Here wezen'!